

Тетяна Ткаченко,
Гліб Ткаченко
(Переяслав-Хмельницький)

СТВОРЕННЯ БІБЛІОТЕЧНОГО ЗІБРАННЯ КОЛЕГІЇ ПАВЛА ГАЛАГАНА

У другій половині XIX – на початку XX ст. з-поміж інших середніх навчальних закладів Києва Колегія Павла Галагана відзначалася пануванням народних традицій і родинною атмосферою та відігравала важливу роль у культурному житті України.

Дослідження історії створення бібліотечного зібрання Колегії Павла Галагана виступає важливою складовою сучасних соціокультурних процесів в Україні та дозволяє активізувати увагу до національної духовної спадщини. У статті аналізується процес створення бібліотечного фонду Колегії, освітня діяльність якої позначилася плеядою видатних випускників, котрі в подальшому зробили значний внесок у розвиток освіти і культури, вітчизняної та світової науки. Розвинуто думку, що основою колегіатської книгозбірні та основним джерелом поповнення її фондів стали щедрі пожертви почесного попечителя закладу Г.П. Галагана та його дружини. За роки опіки над Колегією Павла Галагана її попечителі завдяки своїй турботі забезпечили унікальність колегіатської бібліотеки, яка відіграла визначну роль в освітній підготовці своїх вихованців.

Ключові слова: Колегія Павла Галагана, Г.П. Галаган, К.В. Галаган, фундаментальна бібліотека, бібліотека учнівських посібників, учнівська бібліотека, благодійна допомога.

Розбудова національної системи освіти обумовлює звернення до історичного досвіду діяльності навчальних закладів минулого, що зберігає потужний потенціал для оптимізації сучасного шкільного навчально-виховного процесу. У другій половині XIX – на початку XX ст. серед середніх навчальних закладів Києва Колегія Павла Галагана посідала особливе місце. З-поміж інших навчальних закладів Колегія відзначалася пануванням народних традицій і родинною атмосферою та відігравала важливу роль у культурному житті України. Освітня діяльність цього приватного навчального закладу позначилася плеядою видатних випускників, які в подальшому зробили значний внесок у розвиток освіти і культури, вітчизняної та світової науки. Дослідження історії створення бібліотечного зібрання Колегії Павла Галагана виступає важливою складовою сучасних соціокультурних процесів в Україні та дозволяє активізувати увагу до національної культурно-духовної спадщини.

Історія заснування та діяльності Колегії Павла Галагана привертала до себе увагу багатьох науковців. У дослідженнях С. Білокіня, В. Галайби, В. Добрянського, В. Ковалинського, П. Павловського, В. Постолатій, М. Смольницької, А. Тимошенка, В. Тригубенка [1; 2; 8; 13; 20-24] розглядалися різні аспекти діяльності Колегії, водночас поза рамками уваги науковців залишаються окремі питання організації навчально-виховного процесу в закладі. Метою статті є з'ясування джерел формування бібліотечного фонду Колегії Павла Галагана та особистого внеску засновників закладу у формування цієї книгозбірні.

Від початку створення Колегії її засновники Г.П. Галаган та К.В. Галаган вважали своїм обов'язком забезпечити заклад найкращою бібліотекою, яка б цілковито відповідала освітній меті Колегії та надавала можливість як учням так і її викладачам користуватися необхідною літературою та посібниками. А тому Колегія Павла Галагана мала першорядну книгозбірню. Взагалі їх було чотири: основна або фундаментальна, учнівська, навчальних посібників і музична. Фундаментальна бібліотека Колегії зберігала рукописи та стародруки.

Серед них – «Лексикон словенороський» Памви Беринди другого кутеїнського (назва друкарні) видання 1653 р., «Лютня Аполлонова» Л. Барановича, перші вісім сторінок якої замість втрачених переписано від руки. Серед рукописів – курси логіки, діалектики та риторики, читані у Києво-Могилянській академії 1727 р., томи «Генерального слідства про маєтності» по Чернігівському, Ніжинському та Стародубському полках 1729 – 1730 рр., список «Історії русів» [1, с. 147]. У 1901 р. новий попечитель Колегії С.К.Ламздорф-Галаган подарував бібліотеці чорнильницю і перо автора «Обломова» І.Гончарова [10, с. 22].

Основою колегіатської книгозбірні стала бібліотека видатного українського історика та письменника М.А. Маркевича, який був великим книголюбом. У своєму помісті Туровці він зібрав унікальну у своєму роді бібліотеку і рідкісну колекцію рукописних книг з історії України кінця XVI – XVIII ст. Основою його зібрання стала успадкована від діда фамільна бібліотека, яка була заснована у XVIII ст. українським діячем, мемуаристом та генеральним підскарбієм Я.А. Марковичем [17, с. 328-336, с. 352-356]. Шістнадцятирічний М.А. Маркевич став власником цінного зібрання книг і рукописів. Власну бібліотеку він поповнював переважно в Україні. Так, наприклад, завдяки знайомству у 1826 р. у Полтаві з відомим українським письменником І.П. Котляревським, він придбав бібліотеку російського поета і перекладача XVIII ст. І.Ф. Богдановича [14, с. 80]. Під час військової служби, яка проходила на Правобережній Україні, М.А. Маркевич поповнив свою колекцію численними рідкісними виданнями і документами із особистих архівів російського полководця, генерал-фельдмаршала П.О. Румянцева-Задунайського, гетьмана К.Г. Розумовського та його сина – російського дипломата князя А.К. Розумовського та багатьох ін. Велику допомогу у своєму захопленні М.А. Маркевич отримував і від свого батька, який, зокрема, подарував сину рукописи, що належали їх далекому родичу київському митрополиту Самуїлу Миславському. Колекція М.А. Маркевича частково поповнювалася і за рахунок подарунків від місцевої інтелігенції – прилуцького голови П.О. Новова і губернського секретаря М.І. Данчича, вчителя М.А. Маркевича – українського письменника П.П. Білецького-Носенка та інших земляків.

Після смерті М.А. Маркевича його бібліотеку успадкувала дружина та діти, які вирішили продати колекцію книг та решту рукописів, оскільки їх основна частина ще за життя історика була придбана полтавським поміщиком і бібліофілом І.Я. Лукашевичем [16, с. 144].

Бібліотеку М.А. Маркевича за 3 000 крб. придбала його двоюрідна сестра та дружина засновника Колегії К.В. Галаган [5, с. 177]. У своєму листі до К.В. Галаган дружина М.А. Маркевича, зокрема, зазначала, що «душевно мене вразило ваше рішення придбати бібліотеку і радісно для мене, що вона буде з користю розміщена» [14, с. 81]. У листуванні мова йшла також про умови збереження книжкового фонду та перевезення бібліотеки. Деякий час вона зберігалася у родовому помісті Галаганів Сокиринцях, а після відкриття Колегії К.В. Галаган передала книги вихованцям закладу. Бібліотека М.А. Маркевича нараховувала «4339 томів – творів філософських, історичних, статистичних, белетристичних та інших, надрукованих на російській та іноземних мовах» [7, с. 45-46].

Колекція книг становила собою стародруки XVI – XVIII ст.ст. та видання XIX ст. на російській, українській, латинській, польській, чеській, сербській, французькій і німецькій мовах. М.А. Маркевич був людиною широких наукових інтересів, що визначало тематику його бібліотеки. У її фондах зберігалися такі раритети, як «Опис України» Боплана (СПб., 1832), «Короткий опис Києва» М. Берлінського (СПб., 1820), «Опис землі Камчатки» С. Крашеніннікова (томи I-II, СПб., 1735), «Мандрівка до Китаю через Монголію» Є. Тимковського (томи I-II, СПб., 1824) та багато ін. [15, с. 108–110].

У фонді фундаментальної бібліотеки Колегії Павла Галагана зберігалися й декілька унікальних рукописів першої половини XVIII ст. з української історії. Ці рукописи містили в алфавітному порядку «Званіє мѣстечкамъ, селамъ и деревнямъ в полкахъ Черниговскомъ, Нѣжинскомъ и Стародубскомъ поломеніє свое имѣющимъ» [9, с. 18].

Згідно заповіту засновника у січні 1889 р. у власність Колегії Павла Галагана перейшла не менш унікальна за своїм значенням бібліотека Галаганів [19, с. 45]. За життя Г.П. Галагана вона знаходилася у родовому помісті Сокиринцях і налічувала 861 книгу [11, арк. 1-38]. Бібліотека засновника містила багато рідкісних і цінних видань. Серед них коштовне та рідкісне видання «Vaticano», що містило опис і копії всіх ватиканських художніх скарбів, «Російські старожитності», видані за розпорядженням Миколи I, розкішний альбом коронації Олександра II. На сьогоднішній день зберігся каталог фамільної бібліотеки Галаганів, який систематизував книги за 14 розділами. Найбільше книг нараховувалося у розділі «Історичні, бібліографії, замітки, листування, статистика і географія», де містилося 169 назв. Серед них «Древняя Русская история» М. Ломоносова (СПб., 1766), «История Киевской академии» В. Булгакова (СПб., 1843), «Запорожская старина» І.І. Срезневського (Харків, 1833), «История Малой России» Д.М. Бантиш-Каменського (М., 1822), «Очерк истории Киева» М. Закревського (Ревель, 1836), «История руссов» Кониського (М., 1846) та ін. [11, арк. 9–10]. Як засвідчують записи каталогу, переважна більшість книг бібліотеки була надрукована російською та іноземними мовами і лише незначна частина – українською. Так, наприклад, у власність Колегії перейшло унікальне видання українською мовою «Енеїди» І.П. Котляревського (СПб., 1796) [11, арк. 18].

Серед подарованих Колегії книжок було «Исследование торговли на украинских ярмарках» І. Аксакова [СПб., 1858], «Сказание о населённых местах Киевской губернии» Л. Похилевича (К., 1864), «Грамматика Малороссийского наречия» О. Павловського (СПб., 1816), «Устав воинский Петра I» (СПб., 1737) на російській і німецькій мовах, численні твори українських, російських і зарубіжних поетів та письменників.

Окрім колекції книг, Г.П. Галаган пожертвував Колегії цінну збірку карт, планів і схем, перелік яких містився в окремому розділі каталогу та нараховував 36 одиниць [11, арк. 14-15]. Серед них – карта Франції 1692 р., план Версаля 1693 р., карта Російської імперії 1833 р., атлас Російської імперії 1742 р., а також плани Києва, Москви, Лондона, Берліна, Неаполя, Лісабона, Константинополя та ін.

Окремий розділ фундаментальної бібліотеки Колегії складали підручники і дитячі книги Павла Галагана. Батьки подарували вихованцям 346 книг, зібраних у 471 томі, вартість яких складала 2 500 крб. [6, арк. 14]. А загалом, на 1 жовтня 1898 р. у фондах фундаментальної бібліотеки нараховувалося 3931 назв книг, зібраних у 10 805 томах, що разом із книгами особливого відділу «Книги Павла Галагана» становило 11 276 видань (4277 назв) [9, с. 17-18]. Вони зберігалися на другому поверсі головного корпусу закладу у величезному залі, вздовж стін якого були побудовані високі та красиві шафи з антресолями, що й досі справляють сильне враження.

Учнівська бібліотека Колегії містилася в окремому приміщенні та за розпорядженням засновника знаходилася у безпосередньому завідуванні самих вихованців, які дуже відповідально відносилися до свого книжкового зібрання. У 1879/80 н. р. вихованцями І. Пантелєєвим та О. Акимович був започаткований повний систематичний каталог учнівської бібліотеки, книжковий фонд якої на той час становив 102 видання (57 назв) [25, арк. 11]. До фондів учнівської бібліотеки входили переважно науково-популярні видання з історії, географії, природничих наук і різна художня література. На 1 жовтня 1881 р. у фондах учнівської бібліотеки зберігалося 1269 одиниць різних видань. Із них у відділі словесності нараховувалося 561 книга (288 назв), у відділі історії – 346 книг (146 назв), у відділі географії та природничих наук – 222 книги (101 назва), у відділі перекладних видань – 68 книг (18 назв), у відділі книг різного змісту – 68 книг (40 назв). [7, с. 45]. Завдяки щедрим пожертвуванням К.В. Галаган, колишніх вихованців і частково за рахунок коштів закладу учнівська бібліотека постійно зростала у своєму кількісному відношенні та на 1 жовтня 1897 р. її фонд нараховував 2785 одиниць книг (1365 назв). У відділі словесності зберігалося 1304 книги (673 назв), у відділі історії – 634 книги (246 назв), у відділі географії та природничих наук – 405 книг (227 назва), у відділі ілюстрованих

видань – 261 книга (90 назв), у відділі книг різного змісту – 184 книги (129 назв) [9, с. 18].

Колегія Павла Галагана мала власну бібліотеку підручників і навчальних посібників, де зберігалися книги з усіх предметів, що викладалися у закладі: богослов'я, російської мови та словесності, стародавніх та іноземних мов, математики, фізики, історії, географії та співів. На 1881 р. найбільша кількість книг у цій бібліотеці містилася у відділі стародавніх мов – 807 одиниць, далі йшли підручники та посібники з математики та фізики (367), нових мов – англійської та французької – (295), історії та географії (241), російської мови і словесності (186), богослов'я (148), співів (22), що разом становило 2066 видань [7, с. 47].

До складу бібліотеки підручників і навчальних посібників входила і нотна бібліотека, яка з 1897 р. була відокремлена [9, с. 19]. Окрім книг з історії та теорії музики у фондах нотної бібліотеки знаходилися повна збірка творів Д.С. Бортнянського, М.І. Бахмет'єва, П.І. Чайковського, Ф. Шопена та інших відомих композиторів.

Для поновлення бібліотечного фонду Колегії правління щорічно виділяло кошти у розмірі 300-500 крб. [6, арк. 9]. Окрім того, щорічний каталог періодичних видань, що надходили до закладу, нараховував близько двадцяти найменувань [9, с. 17]. Через загальну дорожнечу правління, звісно, не в змозі було придбати багато книг, тому фонди бібліотек поповнювалися головним чином на кошти К.В. Галаган, яка взяла цю справу під свою опіку. Щорічно з часу відкриття Колегії дружина засновника закладу здійснювала щедрі придбання та пожертви на збагачення всіх фондів бібліотеки. Вона прагнула, щоб Колегія володіла кращими творами вітчизняної літератури і тому постійно дарувала великі збірки книг. Так, за рахунок К.В. Галаган у користування вихованців надійшли енциклопедичний словник Брокгауза і Єфрона, дев'ятнадцятитомник «Земля і люди» Е. Реклю (СПб., 1877 - 1896), тритомник В. Шекспіра і Дж. Байрона, восьмитомник, десяти томник та чотиритомник О.С. Пушкіна, чотиритомник «Загальна історія» Георга Вебера (М., 1885 - 1886) та ін. [1, с. 148; 18, с. 20; 9, с. 17]. За всі роки опіки над Колегією Павла Галагана її попечителі завдяки турботі та жертвам забезпечили унікальність колегіатської книгозбірні, яка відіграла визначну роль у освітній підготовці своїх вихованців.

Іншим джерелом поповнення фондів колегіатської бібліотеки стали надходження від сторонніх осіб. Зокрема, досить часто Колегії Павла Галагана дарували книги їх автори або самі видавці в знак пошани цьому навчальному закладу та його засновнику. Книги до бібліотеки Колегії надходили й від інших навчальних закладів Києва. Так, наприклад, від Г.Є. Афанасєва надійшла його книга «Наполеон І» (К., 1898), а перша Київська гімназія подарувала Колегії книги з родового архіву відомих українських меценатів Стороженків і «Початки Евкліда з пояснювальним вступом і тлумаченням» С. Ващенко-Захарченко (К., 1880) [12, арк. 26-29]. Пожертвування надходили також і від Київської комісії з перегляду системи податків, Київської археографічної комісії, преосвященного єпископа Полтавського і Переяславського Іона, професора Варшавського університету Коссовича, директора Дерпської гімназії Геєка, вихователів Колегії та ін. [3, с. 6]. Бібліотечні фонди Колегії щедро поповнювали і самі вихованці, які прагнули висловити таким чином свою подяку рідній школі. Майже 100 видань подарував Колегії її колишній вихованець О. Орбел'яні, серед яких були Новгородський літопис, Лаврентіївське і Іпатіївське загальноруські літописні зведення та ряд ін. [9, с. 20-21]. Книги та різні раритетні видання надходили також від А.Ю. Кримського, В.Е. Грабаря, В.І. Липського, М.О. Максимейка та ін.

Даровані книги сформували окремий відділ фундаментальної бібліотеки Колегії Павла Галагана, в якому на 1 жовтня 1881р., тобто лише за десять років від початку діяльності закладу, вже нараховувалося 1341 книга (649 назв) загальною вартістю 2 500 крб. [7, с. 45].

У лютому 1919 р. згідно наказу наркома освіти України В.П. Затонського навчальне приміщення Колегії Павла Галагана разом із бібліотекою та усім рухомим майном

тимчасово було передане у розпорядження тимчасового комітету ВБУ при Українській Академії наук, а з червня 1920 р., коли Колегію перетворили у трудову школу, постановою Ради народних комісарів України і за розпорядженням Наркомосвіти бібліотека остаточно була приєднана до фондів Всенародної бібліотеки України. Таким чином, фундаментальна бібліотека Колегії Павла Галагана, яка нараховувала більш ніж дев'ять тисяч томів, перейшла до фондів ЦНБ АН УРСР, які з часом стали фондами Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського, де зберігається на правах окремої колекції.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Білокінь С. Колегія Павла Галагана / С. Білокінь // Київ. – 1988. – №8. – С. 144–149.
2. Галайба В. Перше місце тут відводилося вихованню (до 125-річчя Колегії П. Галагана) / В. Галайба // Вечірній Київ. – 1996. – № 213–214.
3. Годи́чний акт в Колле́гии Павла Галагана 1 октября 1873 г. – К., 1873. – 32 с.
4. Даниленко В.В. Колегія Павла Галагана: про громадського діяча українофіла / В.В. Даниленко, В.В. Тригубенко // Відродження. - 1998. - № 3. - С. 5–7.
5. Двадцатипятилетие Коллегии Павла Галагана в Киеве. – К., 1896. – 409 с.
6. Держархів міста Києва. – Ф. 185. – Оп. 1. – Спр. 1292.
7. Десятилетие Коллегии Павла Галагана. – К., 1881. – 75 с.
8. Добрянський І.А. Громадська та приватна ініціатива в розвитку освіти на Україні (кін. XIX – поч. XX ст.) / І.А. Добрянський, В.В. Постолатій. – Кіровоград, 1998. – 143 с.
9. Ежегодник Коллегии Павла Галагана с 1 октября 1897 по 1 октября 1898 г. – К., 1898. – 278 с.
10. Ежегодник Коллегии Павла Галагана с 1 октября 1902 по 1 октября 1903 г. – К., 1903. – 112 с.
11. Інститут рукопису Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського. – Ф. 119. – Спр. №13.
12. ІР НБУ ім. В.І. Вернадського. – Ф. 120. – Спр. № 68.
13. Ковалинский В. Меценаты Киева / В. Ковалинский. - К., 1998. – 523 с.
14. Колесник Е.А. Книжные коллекции Центральной научной библиотеки Академии наук СССР / Е.А. Колесник. – К.: Наукова думка, 1988. – 115 с.
15. Колесник Є.О. Бібліотека М.А. Маркевича / О.Є. Колесник // Український історичний журнал. – 1973. – № 1. – С. 108–110.
16. Косачевская Е.М. Н.А. Маркевич (1804 – 1860) / Е.М. Косачевская. – Л.: Изд-во Ленинградского университета, 1987. – 284 с.
17. Маркевич Н.А. О своей библиотеке / Н.А. Маркевич // Отечественные записки. – 1851. – Т. 74. – № 2. – С. 328 – 336.
18. Отчет-ежегодник Коллегии Павла Галагана с 1 октября 1894 г. по 1 октября 1895 г. – К., 1895. – 67 с.
19. Отчет о состоянии Коллегии Павла Галагана с 1 октября 1886 г. по 1 октября 1890 г. – К., 1890. – 98 с.
20. Павловський П.Ф. До 100-річчя Колегії Павла Галагана в Києві / П.Ф. Павловський // Український історичний журнал. – 1971. – № 10. – С. 129–131.
21. Смольницька М.К. Просвітницька діяльність колегії Павла Галагана в кінці XIX – на початку XX століття / М.К. Смольницька // Проблеми історії України XIX – початку XX ст. – Вип. 6. – К., 2003. – С. 303–318.
22. Смольницька М.К. Колегія Павла Галагана: маловідомі сторінки історії / М.К. Смольницька // Україна XX ст.: культура, ідеологія, політика. – К., 2001. – Вип. 5. – С. 14–27.
23. Тимошенко А. Колегія Павла Галагана (до 130-річчя з дня заснування) / А. Тимошенко // Сіверянський літопис. – 2002. – №4. – С. 46–51.

24. Тригубенко В.В. Колегія Галагана [Київ, кін. XIX ст. з історії освіти] / В.В. Тригубенко // Освіта. – 1991. – 9 квітня.
25. Центральний державний історичний архів України у м. Києві – Ф. 1475. – Оп. 1. – Спр. 1737.

REFERENCES

1. Bilokin S. Kolegiia Pavla Galagana / S. Bilokin // Kyiv. – 1988. – № 8. – S. 144–149.
2. Galaiba V. Pershe mistse tut vidvodylosia vikhovanniu (do 125-richchia Kolegii P. Galagana) / V. Galaiba // Vechirnyi Kyiv. – 1996. – № 213–214.
3. Godichnyi akt v Kollegii Pavla Galagana 1 oktyabrya 1873 g. – K., 1873. – 32 s.
4. Danilenko V.V. Kolegiia Pavla Galagana: pro gromadskogo diiacha ukrainofila / V.V. Danilenko, V.V. Trigubenko // Vidrozhennia. – 1998. – № 3. – S. 5–7.
5. Dvadsatipyatiletie Kollegii Pavla Galagana v Kieve. – K., 1896. – 409 s.
6. Derzhavnyi arkhiv mista Kyieva. – F.185. Kolegiia Pavla Galagana. – Op. 1. – Spr. 1292. Protokoly zasedaniy pravlennia Kollegii Pavla Galagana. 1874-1879 gg.
7. Desyatiletie Kollegii Pavla Galagana. – K., 1881. – 75 s.
8. Dobrianskyi I.A. Postolatii V.V. Gromadska ta privatna Initsiatyva v rozvitku osvity na Ukraini (kin. XIX – poch. XX st.). / I.A. Dobrianskyi, V.V. Postolatii. – Kirovograd, 1998. – 143 s.
9. Ezhegodnik Kollegii Pavla Galagana s 1 oktyabrya 1897 po 1 oktyabrya 1898 g. – K., 1898. – 278 s.
10. Ezhegodnik Kollegii Pavla Galagana s 1 oktyabrya 1902 po 1 oktyabrya 1903 g. – K., 1903. – 112 s.
11. Instytut rukopysu Natsionalnoi biblioteky Ukrainy im. V.I.Vernadskogo. – F.119. Galagany (rodovyi fond). – Spr. №13. Katalog biblioteky G.P.Galagana k 1 yanvaria 1853 g.
12. Instytut rukopysu Natsionalnoi biblioteky Ukrainy im. V.I. Vernadskogo. – F.120. Kolegiia Pavla Galagana. – Spr. №68. Inventar fundamentalnoy biblioteki Kollegii Pavla Galagana.
13. Kovalynskyi V. Metsenaty Kieva / V. Kovalynskyi. – K., 1998. – 523 s.
14. Kolesnik E.A. Knizhnye kollektsii Tsentralnoy nauchnoy biblioteki Akademii nauk USSR / E.A.Kolesnik. – K.: Naukova dumka, 1988. – 115 s.
15. Kolesnyk E.O. Biblioteka M.A. Markevycha / O.E. Kolesnyk // Ukrainskyi Istorychnyi zhurnal. – 1973. – № 1. – S. 108 – 110.
16. Kosachevskaya E.M. N.A. Markevich (1804–1860) / E.M. Kosachevskaya. – L.: Izd-vo Leningradskogo universiteta, 1987. – 284 s.
17. Markevich N.A. O svoey biblioteke / N.A. Markevich // Otechestvennyie zapiski. – 1851. – T. 74. – № 2. – S. 328 – 336.
18. Otchet – ezhegodnik Kollegii Pavla Galagana s 1 oktyabrya 1894 g. po 1 oktyabrya 1895 g. – K., 1895. – 67 s.
19. Otchet o sostoyanii Kollegii Pavla Galagana s 1 oktyabrya 1886 g. po 1 oktyabrya 1890 g. – K., 1890. – 98 s.
20. Pavlovskyi P.F. Do 100-richchia Kolegii Pavla Galagana v Kyievi / P.F. Pavlovskyi // Ukrainskyi istorychnyi zhurnal. – 1971. – № 10. – S. 129–131.
21. Smolnitska M.K. Prosvitnytska diialnist kolegii Pavla Galagana v kintsi XIX – na pochatku XX stolittia / M.K. Smolnitska // Problemy istorii Ukrainy XIX – pochatku XX st. – Vip. 6. – K., 2003. – S. 303–318.
22. Smolnitska M.K. Kolegiia Pavla Galagana: malovidomi storinky istorii / M.K. Smolnitska // Ukraina XX st.: kultura, ideologiya, polityka. – K., 2001. – Vip. 5. – S. 14–27.
23. Tymoshenko A. Kolegiia Pavla Galagana (do 130-richchia z dnia zasnuvannia) / A. Tymoshenko // Siverianskii litopys. – 2002. – № 4. – S.46–51.

24. Trygubenko V.V. Kolegiia Galagana [Kyiv, kin. XIX st. z istorii osvity] / V.V. Trygubenko // Osvita. – 1991. – 9 kvitnia.

25. Tsentralnyi derzhavnyi istorychnyi arhiv Ukrainy u m. Kyevi. – F.1475. Rodovyi fond Galaganiv. – Op.1. – Spr. 1737. Otchet o sostoyanii Kollegii Pavla Galagana s 1 oktyabrya 1879 g. po 4 maya 1893 g.

Ткаченко Т., Ткаченко Г. Создание библиотечного собрания Коллегии Павла Галагана.

Во второй половине XIX – начале XX вв. среди средних учебных заведений Киева Коллегия Павла Галагана отмечалась господством народных традиций и семейной атмосферой, а также играла важную роль в культурной жизни Украины.

Исследование истории создания библиотечного собрания Коллегии Павла Галагана выступает важной составляющей современных социокультурных процессов в Украине и позволяет активизировать внимание к национальному духовному наследию. В статье анализируется процесс создания библиотечного фонда Коллегии, образовательная деятельность которой отразилась плеядой выдающихся выпускников, которые в дальнейшем сделали значительный вклад в развитие образования и культуры, отечественной и мировой науки. Доказано, что основой коллегиатского книгособрания и основным источником пополнения его фондов стали щедрые пожертвования почетного попечителя заведения Г.П. Галагана и его жены. За годы опеки над Коллегией Павла Галагана ее попечители благодаря своей поддержке обеспечили уникальность коллегиатской библиотеки, которая сыграла выдающуюся роль в образовательной подготовке своих воспитанников.

Ключевые слова: Коллегия Павла Галагана, Г.П. Галаган, К.В. Галаган, фундаментальная библиотека, библиотека ученических пособий, ученическая библиотека, благотворительная помощь.

Tkachenko T., Tkachenko G. Creation of library collection of College of Pavel Galagan.

In other floors XIX – early XX century among other educational institutions of Kyiv College Paul Galagan observed dominance of folk traditions and a family atmosphere, and also played an important role in the cultural life of Ukraine.

Study of the history of the library collection Pavel Galagan College acts as an important component of modern socio-cultural processes in Ukraine and has advanced to the national attention to the spiritual inheritance. The paper analyzes the process of creating a library fund the College, the educational activities which reflected a galaxy of outstanding graduates who subsequently made a significant contribution to the development of education and culture, national and world science. Developed the idea that the basis kolegiatskogo knigosobraniya and principal source of its funds have become generous donations honorary trustee places G.P. Galagana and his wife. During the years of custody of the College Paul Galagan its trustees because of their support to provide a unique kolegiatskoy library, which has played a prominent role in the educational attainment of their pupils.

Keywords: College of Paul Galagan, G.P. Galagan, K.V. Galagan, main library, library of student's grants, student's library, charitable help.

Одержано 1.10.2014.